

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ІСАЄВА ВАЛЕНТИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Допускається до захисту:
В.о. Завідувача кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої
політики доктор економічних наук,
доцент

_____ Лимар В.В.
«_____» _____ 2022 р.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ США ЯК МІЖНАРОДНОГО МЕДІАТОРА

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Керівник:

Фротвейт М.М., професор кафедри

міжнародних відносин і

зовнішньої політики,

д.п.н., професор

Оцінка: ____ / ____ / ____

(бали за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Ісаєва В.В. Особливості політики США як міжнародного медіатора.

Спеціальність 291. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, ОП Міжнародні комунікації та медіація в умовах конфліктного врегулювання. Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2022.

Цілі дослідження полягають у дослідженні стратегій та практик посередництва США у міжнародних конфліктах. У науковій роботі були використані методи емпіричного дослідження (спостереження та порівняння), методи теоретичного дослідження (гіпотеза та історичний метод) та універсальні методи (аналіз та індукція)

Основні результати дослідження відповідають завданням дослідження:

1. Охарактеризовано ступінь вивчення проблеми;
2. Проаналізовано джерельну базу дослідження;
3. Описано методи та методологію дослідження;
4. Встановлено медіацію США в цивільному процесі;
5. Визначено стратегії та тактики медіації США
6. Досліджено посередництво Сполучених Штатів в Арабо-ізраїльському конфлікті;
7. Вивчено врегулювання Ізраїльсько – єгипетської війни;
8. Сформовано роль Сполучених Штатів в урегулюванні Українсько-російської війни.

Наукова новизна полягає у повному дослідженні стратегій та тактик Сполучених Штатів Америки під час процесу посередництва, використання їх у процесах медіації під час врегулювання арабо-ізраїльських та українсько-російських конфліктів.

Ключові слова: медіація США, посередництво, мирний процес, переговори, мирна угода.

ABSTRACT

Isaeva V.V. Peculiarities of US policy as an international mediator. Specialty 291. International relations, public communications and regional studies, OP International communications and mediation in the conditions of conflict regulation. Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2022.

The research aims to examine the strategies and practices of US mediation in international conflicts. Empirical research methods (observation and comparison), theoretical research methods (hypothesis and historical method) and universal methods (analysis and induction) are used in the scientific work.

The main results of the research are carried out by the research task:

1. The degree of study of the problem is characterized;
2. The source base of the research was analyzed;
3. Research methods and methodology are described;
4. US mediation in the civil process was established;
5. Strategies and tactics of US mediation are defined
6. The mediation of the United States in the Arab-Israeli conflict is studied;
7. The settlement of the Israeli-Egyptian war was studied;
8. The role of the United States in the regulation of the Ukrainian-Russian war was formed.

The scientific news contradicts the full research strategy and tactics of the United States of America during the mediation process, their use in mediation processes during the regulation of the Arab-Israeli Ukrainian-Russian conflicts.

Key words: US mediation, mediation, peace process, negotiations, peace agreement.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Ступінь вивчення проблеми	8
1.2. Джерельна база	10
1.3. Методи та методологія дослідження	12
РОЗДІЛ 2 СТРАТЕГІЇ США У ХОДІ ПОСЕРЕДНИЦТВА	
2.1. Медіація в цивільному процесі США.....	15
2.2. Стратегії та прийоми ведення переговорів під час медіації	19
РОЗДІЛ 3 МЕДІАЦІЯ США У МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТАХ	
3.1. Посередництво в Арабо – ізраїльському конфлікті	26
3.2. Врегулювання Ізраїльсько – єгипетської війни	34
3.3. Роль Сполучених Штатів в урегулюванні Українсько-російської війни.....	39
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	50

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

НАТО – Організація Північноатлантичного договору

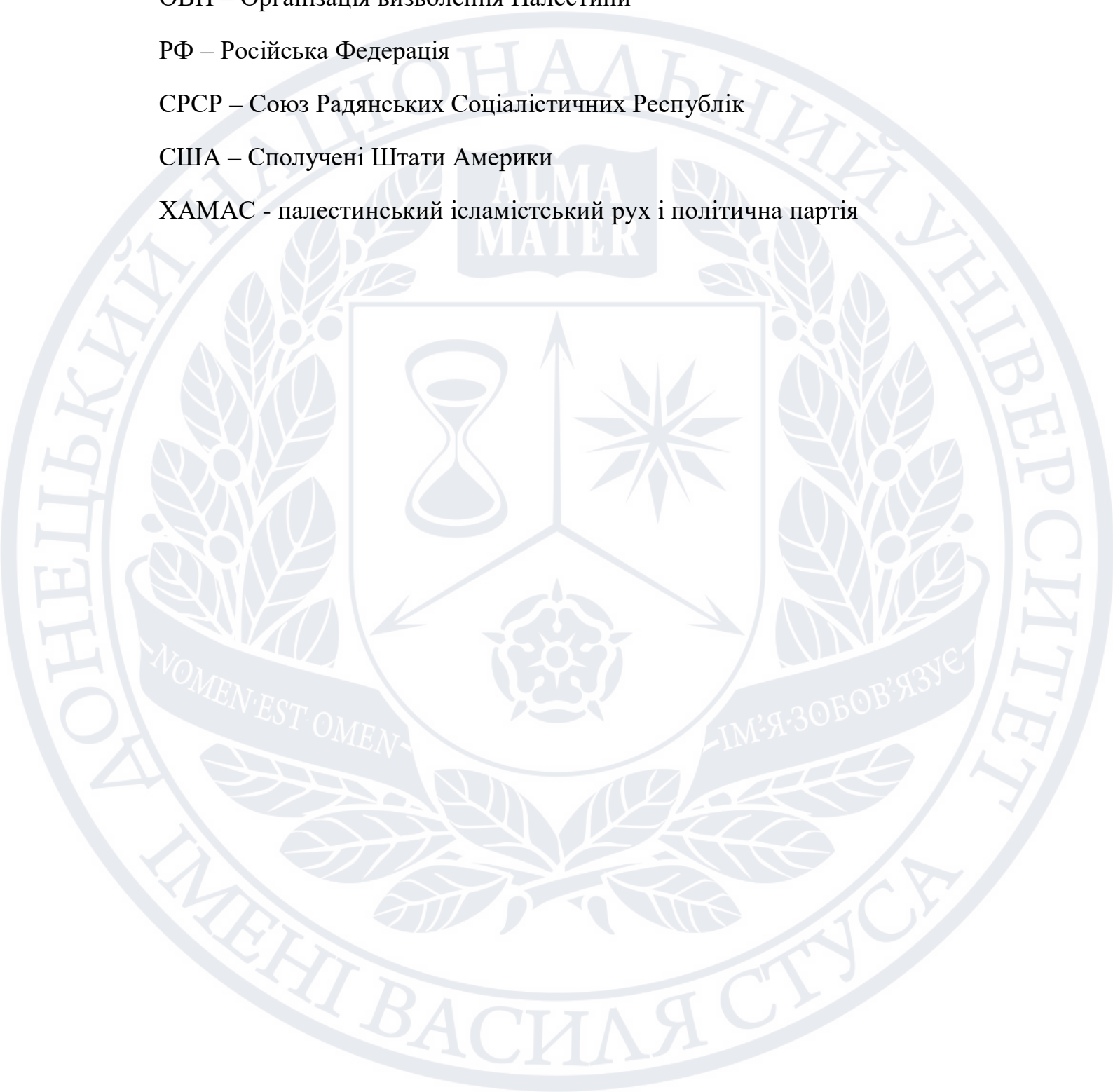
ОВП – Організація визволення Палестини

РФ – Російська Федерація

СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік

США – Сполучені Штати Америки

ХАМАС - палестинський ісламістський рух і політична партія

ВСТУП

Актуальність теми. Протягом останніх двох десятиліть двадцятого століття у світі спостерігається збільшення кількості регіональних та глобальних зусиль з управління конфліктами.

Посередництво – це надзвичайно гнучкий інструмент для контролю сторін у суперечці. У міжнародній практиці використання інструменту медіації у вирішенні складних конфліктів з кожним роком набуває популярності, хоча існує і неоднозначність у результатах. Сполучені Штати Америки вже виступили посередником у ряді справ стосовно посередництва в міжнародних конфліктах в епоху після холодної війни. Як правило, у цих випадках конфліктуючі сторони були сприятливі до втручання третьої сторони та добровільно виконували умови опосередкованої угоди (Ізраїль та Організація визволення Палестини; Ізраїль та Сирія, та інші).

Для досягнення цілей зовнішньої політики недостатньо лише посередництва. Однак як інструменту посередництва слід надавати більшої уваги, а іншу зовнішньополітичну діяльність слід використовувати для посилення зусиль посередництва.

Об'єктом дослідження виступає міжнародна медіація США.

Предметом дослідження є стратегії посередництва США у міжнародних конфліктах

Мета дослідження полягає в аналізі практики посередництва США у міжнародних конфліктах шляхом визначення стратегій та тактик медіації.

Для здійснення мети, поставленої у бакалаврській роботі, необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Охарактеризувати ступінь вивчення проблеми;
2. Проаналізувати джерельну базу дослідження;
3. Описати методи та методологію дослідження;
4. Встановити медіацію США в цивільному процесі;
5. Визначити стратегії та тактики медіації США

6. Дослідити посередництво Сполучених Штатів в Арабо-ізраїльському конфлікті;
7. Вивчити врегулювання Ізраїльсько – єгипетської війни;
8. Сформувати роль Сполучених Штатів в урегулюванні Українсько-російської війни.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють межі від 1947 року (Резолюція ООН щодо створення незалежної держави Ізраїль) у дослідженні посередництва США в Арабо-ізраїльському конфлікті - до тепер (у дослідженні ролі США в Україно-російській війні).

Територіальні межі дослідження торкаються територій Ізраїлю, США, Єгипту, Сирії, Палестини, України, Росії.

Наукова новизна полягає у повному дослідженні стратегій та тактик Сполучених Штатів Америки під час процесу посередництва, використання їх у процесах медіації під час врегулювання арабо-ізраїльських та українсько-російському конфліктах.

Науково-практична значущість дослідження

Дана робота пройшла **апробацію** на міжнародній науковій конференції «Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва» 3 грудня 2021 року у м. Львів з доповіддю «Особливості США – як міжнародного медіатора».

Структура роботи складається зі змісту, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків та списку джерел та літератури. Перший розділ складається з трьох підрозділів, які націлені розкрити теоретичне обґрунтування дослідницької роботи. Другий розділ включає два підпункти, що розкривають медіацію в цивільному процесі США та стратегії та прийоми ведення переговорів під час медіації державою. Третій розділ містить три підпункти, які описують роль Сполучених Штатів Америки у врегулюванні Арабо-ізраїльських та Україно-російський конфліктів.

Загальний об'єм роботи – 54 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Ступінь вивчення проблеми

Дану проблематику особливості політики США як міжнародного медіатора представлено дослідженнями як зарубіжних авторів, так і вітчизняних. Як результат дослідження предмету роботи, літературу було розподілено за темами розкриття:

- 1) Поняття медіації та стратегії та прийоми ведення переговорів під час медіації
- 2) Посередництво в цивільному процесі США
- 3) Роль Сполучених Штатів у врегулюванні Арабо-ізраїльському конфлікті
- 4) Посередництво в Українсько-російській війні.

До першої групи було віднесено праці авторів: Bercovitch J., Simpson L. [14], Vukovic S. [52], Menkel-Meadow C., Love L., Schneider A., Sternlight Menkel-Meadow J. C. [32], які у своїх роботах розкривають що саме може дати медіація, внесок міжнародного посередництва в успішне припинення конфліктів, фактори, як посередництво може допомогти в досягненні мирних угод.

Окрема увага була присвячена Etzioni A. «Mediation as a World Role for the United States» [25], Druckman D., Mitchell C. «Flexibility in Negotiation and Mediation» [21], Matz D. «Mediator Pressure and Party Autonomy: Are They Consistent With Each Other?» [31] де автори аналізують стратегії та прийоми Сполучених Штатів під час медіації, їх роль під час вирішення конфліктів, зокрема прийоми гнучкості та тиску.

Праця «Mediation. Principles and Regulation in Comparative Perspective» Норт К.Дж., Стефек Ф. У [28] розглядає гармонізацію та різноманітність законодавства про медіацію, а також економічні та конституційні проблеми, пов'язані з приватизацією цивільного правосуддя та моделі регулювання і основні принципи закону та практики медіації.

Посередництво в цивільному процесі США піднімалося у роботах таких відомих вчених, як: Diaz L. M., Oretskin N. [22], Sidoli del Ceno J. [39], Cavanagh E.D. [18], Горева, С. А. [2] та Поліщук М. [10]. У працях досліджувались закони та нормативно правові акти щодо цивільної медіації, які діють на території Сполучених Штатів а також особливості інституту медіації у державі. Окремо у «Compulsory mediation: civil justice, human rights and proportionality» описуються переваги та недоліки примусової медіації в цивільному процесі.

Проблемі ролі Сполучених Штатів у врегулюванні Арабо-ізраїльському конфлікті були присвячені праці Бузань В. [1], Кіссінджера Г. [4], Dhanani G. [21], що досліджували саме процес медіації під час конфлікту та залучення Сполучених Штатів до нього.

Dr. Nimrod Goren and Dr. Lior Lehrs у праці «Israeli-Palestinian mediation: Welcome back, America» [23] та Day C. C. L. «United States Army National Guard. President Carter`s leadership at Camp David: mediation as an exercise in strategic thinking. Strategy» [20] досліджували провідну роль США у посередницьких зусиллях та безпосередню роль Картера під час Кемп-Девідських переговорів.

Choukri-Fishere E. [19] під час форуму в Осло підняв тему уроків Ізраїльсько-єгипетського та Палестино-ізраїльського миро будування. Загалом, уроки минулого показують, що араби та ізраїльтяни не можуть самостійно досягти або реалізувати мирні угоди - необхідне активне та залучене посередництво інших держав.

Незважаючи на те, що питанню посередництва США в Українсько-російській війні було присвячено багато робіт, є деякі моменти, які потребують більш глибокого вивчення. Однак, у даному дослідженні використовувались праці Sonnenfeld J. [41], Weissman S. R. [53] та Ryan M. [37], що допомогли доповнити та розкрити питання замученості Сполучених Штатів до конфлікту між Росією та Україною та визначити яка роль держави і чи взагалі вона виконує роль медіатора.

1.2. Джерельна база

Джерельна база дослідження магістерської роботи складається з опублікованих джерел:

- 1) посібники
- 2) міжнародні договори
- 3) матеріали дослідницьких центрів
- 4) офіційні сайти
- 5) закони та нормативно правові акти

До першої групи віднесено універсальні документи, відповідно у яких зазначено процедуру ведення посередництва, обов'язки світових посередників та інші. “Natural Resources and Conflict: A Guide for Mediation Practitioners” [34] усуває розрив між технічними та політичними аспектами, надаючи так необхідну структуру вирішення конфліктів для суперечок, які зосереджені на природних ресурсах. Цей посібник містить десятиліття досвіду вирішення спорів щодо природних ресурсів у легко доступному форматі для практиків з медіації.

У «A Manual for UN Mediators: Advice from UN Representatives» [12] описується поточний контекст, у якому здійснюється посередництво та «добрі послуги» ООН, пропонує поради та уроки від попередніх представників і посланців. Посібник заснований для ознайомлення з навичками та якостями для здійснення посередництва третьої сторони.

Посібник «United Nations Guidance for Effective Mediation» [49] слугує визначенням низці ключових основ, які слід враховувати в процесі медіації. Документ пояснює кожну основну частину, окреслює деякі потенційні проблеми та дилеми, з якими стикаються посередники, і пропонує деякі рекомендації. Якщо сторони справді прагнуть знайти рішення на основі переговорів, посередники можуть зіграти неоціненну роль.

Дані посібники є базовими документами для ведення успішного посередництва, які у свою чергу використовують і Сполучені Штати.

Другу групу джерел становлять міжнародні договори, прийняті органами міжнародної організації ООН та державами як суб'єктами міжнародних відносин, що стосуються мирного розв'язання міжнародних конфліктів. Основоположна Конвенція «про мирне розв'язання міжнародних зіткнень (Гаазька конвенція) [6] передбачає що всі 44 країни (включаючи США) сприяють збереженню загального миру та мирному рішенню міжнародних зіткнень, включаючи послуги посередництва у вирішенні конфліктів.

«United Nations Convention on international settlement agreements Resulting from mediation» [48] є доповнюючою Конвенцією щодо правової бази з міжнародного посередництва. Рішення Конвенції є підготування мирової угоди в результаті посередництва і надання державам послідовні стандарти транскордонного виконання міжнародних угод про врегулювання в результаті посередництва.

До того ж, під час дослідження було згадано Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї [8] у контексті необхідності захисту інтересів та територіальної цілісності України через даний документ та The Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements [42], у якому ОВП визнала Ізраїль, а у відповідь «уряд Ізраїлю вирішив визнати ООП як представника палестинського народу», що у свою чергу стала значним проривом у ізраїльсько-палестинських відносинах.

Третя група джерел – а саме матеріали дослідницьких центрів - становлять для дослідження надзвичайний інтерес, оскільки вони дають цілісне уявлення про альтернативні форми вирішення спорів у Сполучених Штатах Америки. Найбільша увага у матеріалі «US vs UK - a comparison of mediation processes» [51] приділяється дослідженню підходів та стратегій медіації у США. До того ж, важливим аспектом є порівняння посередництва Сполучених Штатів із підходами Великобританії.

Четверту групу джерел становлять офіційні сайти державних структур та інститутів. Важливе місце приділено публікації «Camp David Accords» [16] на

сайті Міністерства Закордонних справ Ізраїлю, що розкриває сутність угоди та роль Сполучених Штатів Америки та самого Президента у переговорах. Зокрема Інститут Миру у Сполучених Штатах Америки [50] досліджує поняття посередництва, переговорів та діалогу, як засобу просування сторін конфлікту до взаємоприйняттого результату. Інститут досліджує найвідоміші випадки посередництва для Сполучених Штатів, що має важливу роль для аналізу стратегій, якими керується держава під час переговорів.

Останню групу джерел висвітлюють закони та нормативно правові акти. Важливим внеском до початку аналізу арабо-ізраїльського конфлікту стала «Resolution of the General Assembly 181 adopted on the report of the AD Hoc committee on the Palestinian question» [36], яка розпочала конфлікт інтересів держав. «Uniform Mediation Act 2001» [29] стандартизує процес медіації та встановлює привілей конфіденційності для медіаторів та учасників медіації, що має важливу роль для аналізу процесу медіації та посередництва.

Також в дослідженні згаданий закон «Ohio Revised Code» [35] у контексті обов'язковості використання медіації у різних випадках у штаті Огайо. Administrative Dispute Resolution Act [13] зображений для висвітлення політики щодо використання альтернативних способів вирішення спорів і ведення справ.

«Ukraine Freedom Support Act of 2014» [45] прийнятий Сполученими Штатами у 2014 році, дав уряду США повноваження витратити 350 мільйонів доларів на оборонну зброю для України. Вважалось, що допомога в озброєнні України збільшить у свою чергу витрати на оборону з боку РФ.

Отже, аналіз джерельної бази засвідчує, що в джерелах міститься значна кількість первинної інформації, виходячи з якої можна досліджувати роль Сполучених Штатів Америки в ході посередництва у врегулюванні міжнародних конфліктах та стратегії і прийоми під час ведення медіації.

1.3. Методи та методологія дослідження

Методологічні засади дослідження ґрунтуються на принципі суб'єктивізму, оскільки міжнародні відносини та медіаційний процес є

результатом людської діяльності у міжнародному середовищі та сприймається і оцінюється з суб'єктивної точки зору на основі рішень та дій людей.

У даному дослідженні були використані методи, які поділені на 3 групи:

- 1) Методи емпіричного дослідження
- 2) Методи теоретичного дослідження
- 3) Універсальні методи

До емпіричних методів, які були використані у дослідженні віднесено спостереження та порівняння.

Спостереження – це систематичне цілеспрямоване вивчення об'єкта. З-за допомогою нього вдалося визначити сам процес медіації, як в цивільному процесі США, так і на міжнародній арені, проаналізувавши існуючі законодавчі положення та досвід держави, одержаний в ході посередництва.

Метод порівняння – це процес встановлення подібності або відмінності предметів та явищ дійсності. У даному випадку, метод використовувався для порівняння практики “bracketing” ведення переговорів між США та Великобританією. На відміну від Великої Британії, де ця стратегія є тоді, коли робляться зустрічні пропозиції, у час, коли сторони на етапі зближення, Сполучені Штати використовують метод «взяття в дужки» з метою зібрати сторони на одне поле переговорів, як було на прикладі початку врегулювання ізраїльсько-єгипетського конфлікту.

Друга група методів включає в себе гіпотезу та історичний метод. Метод гіпотези використаний у припущенні щодо справжньої ролі США у якості медіатора між Україною та Росією. Історичний метод допоміг сформулювати розвиток подій арабо-ізраїльського та україно-російського конфлікту у хронологічній послідовності з метою виявлення зв'язків та закономірностей залучення США до врегулювання конфлікту.

До універсальних методів дослідження було віднесено аналіз та індукцію. Під індукцією розуміють перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про окремі частини об'єкта дослідження робиться висновок стосовно об'єкта в цілому. Метод індукції та аналізу застосовувався для створення

загальної картини уявлення про дії Сполучених Штатів під час процесу переговорів, шляхом зібрання інформації про частини стратегій та практик держави, аналізуючи найбільш поширені стратегії держави.

РОЗДІЛ 2 СТРАТЕГІЇ США У ХОДІ ПОСЕРЕДНИЦТВА

2.1. Медіація в цивільному процесі США

Ведення переговорів в якості посередника – це фундаментальна навичка, яка лежить в основі вирішення конфліктів всередині групи людей, країни та серед держав. У процесі примирення посередник пропонує компроміс, який, на його думку, є справедливим для вирішення спору.

Мирний процес включення всіх сторін конфлікту складніше завершити саме через те, що за столом перебуває дуже багато розбіжних інтересів. У будь-якому процесі медіації сторони та медіатор повинні знайти спосіб максимізувати переваги та зменшити недоліки інклюзивності. Таким чином, дилеми включення/виключення мають як етичний, так і практичний характер. Включення може бути як передумовою, так і результатом переговорів. Теоретично мирний процес може бути виключаючим – не залучаючи до переговорів певні групи – і все одно призводити до загального результату, розглядаючи скарги виключених груп у остаточній угоді. Однак це менш імовірно, оскільки сторони за столом зазвичай ведуть переговори для власної вигоди, а не для виключених сторін. Крім того, процес виключення означає, що скарги виключених сторін не будуть почуті, і, таким чином, переговори міститимуть структурний ухил на їхню користь.

У Сполучених Штатах форми посередництва можна простежити до найдавнішої історії країни, починаючи з методів вирішення суперечок, які використовували в індіанському суспільстві. На початку 20 століття медіація поширилася у відповідь на деструктивні трудові спори. Посередництво було використано як спроба уникнути страйків і зривів, які виникли після зриву переговорів між працівниками та керівництвом. Найперші спроби практичного та законодавчого оформлення медіації відбулися наприкінці 1970-х та на початку 1980-х років.

Конференція 1976 року, яка проходила у штаті Міннесота, зібрала юристів, суддів для обговорення питання поширення посередництва у всіх її формах. Після неї було запущені експериментальні центри медіації, метою яких була

допомога громадянам вирішувати конфлікти до того, як вони б перетворились у спори. Посередниками у таких центрах були спеціалісти з різних галузей (найбільше – судді та адвокати). Із 80-х років такі центри стали поширені по всіх Сполучених Штатах, ставши не тільки державними але й приватними.

Сьогодні медіація поширена як в цивільних, так і в адміністративних справах. Однак у США не існує керівного чи регулюючого органу для медіації. Такі асоціації, як Американська асоціація юристів і Американська арбітражна асоціація, пропонують стандарти, які добре дотримуються в практиці медіації. Більшість штатів мають окремі закони, які регулюють медіацію, і вони змінювалися з часом.

Вагомим кроком для розвитку медіації у США стало початок використання цього процесу на урядовому рівні. На початку 90-х років ХХ ст. Конгрес прийняв декілька законодавчих актів, які концентрувались на збільшення використання альтернативних методів вирішення спорів. Один з таких актів мав назву «Закон про вирішення адміністративних спорів» [13], що передбачав від кожного федерального агентства прийняти політику щодо використання альтернативних способів вирішення спорів і ведення справ. До того ж, даним нормативним актом було врегульовано питання процедури медіації, включаючи політику конфіденційності та вимоги до посередництва у вирішенні цивільних спорів. До того ж, у країні прийнятий у 2001 році Єдиний акт про медіацію (Uniform Mediation Act)[47], що трактує «медіацію» - як процес, в якому посередник сприяє спілкуванню та переговорам між сторонами з метою допомогти врегулювати суперечку, що виникла, за допомогою добровільної угоди. Акт передбачає застосування медіації в цивільних та комерційних спорах, не торкаючись питань конституційного права. Для інших видів спорів використовуються інші методи. Наприклад для вирішення трудових спорів створені Арбітражні правила та медіаційні процедури по трудових справах Американської Арбітражної Асоціації.

Однак, офіційними нормативними актами так і не були визначені єдині стандарти кваліфікації медіації у Сполучених Штатах. Вимоги до постановки

питання посередництва та кваліфікації посередника залежать від пропонованих програм. Раніше згадана Американська асоціація адвокатів спільно з Американською арбітражною асоціацією та Асоціацією з вирішення спорів розробили Типові правила поведінки медіаторів. Ці правила не є офіційно закріплені законом та обов'язкові, хоча вони встановлюють важливі правила щодо конфіденційності процедури, кваліфікації посередника та інше.

У США процес медіації активно почав розвиватися із присудової медіації ще з кінця ХХ ст., що у свою чергу відбувається внаслідок двох причин: на основі добровільної домовленості сторін задля уникнення розгляду справи у суді, або безпосередньо на підставі рішення суду. У випадку рішення суду, воно може носити рекомендаційний або обов'язкових характер виконання. Притягнення до вирішення проблеми з використанням обов'язкової медіації є категорія спору. За законодавством штату Каліфорнія, суд у більшості випадків керується передачею сімейних та страхових спорів до процесу медіації одразу після подання позову однією із сторін[28]. Крім того, спори між подружжям у штаті Огайо суд вирішує про обов'язкове звернення до медіації[35].

У випадку визначення медіації у договорі як попередньої умови може мати місце лише за умови, якщо це не суперечить регулятивній політиці штату або держави. До того ж, на етапі укладення договору про вирішення спору безпосередньо під час переговорів сторони та посередник повинні дотримуватись принципу добросовісності. При порушенні обов'язку участі сторони у процесі посередництва, до неї застосовуються санкції. Наприклад, законодавство штату Техас та Флориди передбачає покарання за недотримання порядку присутності у процесі медіації (якщо сторона не написала відмову від участі до початку процесу) у вигляді оплати роботи медіатора, адвоката та інколи всього судового процесу[28].

У цивільному процесі поширена також практика спільної медіації, де беруть участь одразу два посередника. Насамперед це спростовує ознайомлення із складними ситуаціями, оскільки кожен з посередників вивчає конкретну частину спору. Часто відбувається залучення другого медіатора – як фахівця

певної галузі якщо необхідні певні знання та навички вирішення проблеми. Наприклад, для вирішення сімейних спорів часто другим посередником виступає психолог.

Після закінчення процесу посередництва медіатори повинні повідомити суд про результати вирішення спорів. У випадку, якщо сторонам не вдалося досягти результатів, судова справа продовжується. Якщо сторони досягли домовленостей, між ними укладається письмова угода, яка представляється у суді в якості результатів. У свою чергу, законодавство деяких штатів (включаючи Колорадо) надає укладеній угоді юридичну силу судового наказу, що підпадає під обов'язкове виконання угоди[32].

Отже, однією з переваг використання медіації в цивільному процесі у Сполучених Штатах є те, що вона зазвичай дешевша, ніж судовий розгляд. Витрати на допомогу адвоката в середньому вищі ніж на посередництво. До того ж, витрати, які використовуються на судовий розгляд, включають в себе гонорари свідків-експертів та за виклик до суду а також витрати на свідчення. Хоча це необхідно для ефективного вирішення справи, вони можуть не знадобитись під час медіації.

До того ж, посередництво сприяє швидшому завершенню справи. Часові рамки у кожній справі різні, однак розгляд судових впроваджень займає більше часу. Сторони не залежать від розкладу та доступності суду а також вони зберігають більше контролю над ситуацією та є активними учасниками процесу.

З іншої точки зору, у процесі медіації сторонам не потрібно дотримуватись жодної угоди, на відмінну від рішення суду. Це є великим недоліком, оскільки будь-яка сторона може завжди завершити процес, що може бути великою втратою часу, тому що неможливо досягти згоди.

На сьогодні менше 5% справ, які розглядаються в судах США, закінчуються повним судовим розглядом. Медіація є суттєвим чинником у цій статистиці, яка призводить до позитивного вирішення спорів приблизно 80% справ[51].

2.2. Стратегії та прийоми ведення переговорів під час медіації

Сполучені Штати мають довгу історію неформального вирішення спорів, починаючи з колоніального періоду, коли громадські групи вирішували суперечки шляхом переговорів та посередництва. Медіація стала широко використовуватись не лише у питаннях сімейного, трудового та іншого законодавства, але й на міжнародному рівні. Сьогодні цей метод врегулювання конфлікту держава використовує не лише для вирішення проблем між іншими країнами, але й у питаннях, пов'язаних, наприклад із судноплавством чи офшорами.

Розглядаючи найвидатніший прийом, який використовується у медіації не тільки Сполученими Штатами Америки, але й усім світом, **гнучкість** – є важливим фактором у виборі методу вирішення суперечок. Існують різні проблеми, потреби та мотиви для кожного учасника, і всі вони повинні бути розглянуті, щоб вирішити конфлікт найкращим способом. Нездатність досягти згоди під час посередництва значною мірою спричинено нездатністю сторонами чітко та комфортно спілкуватись один з одним. Для гнучкого підходу характерно використання юридичних, аналітичних та примирних навичок для направлення сторін в досягнення найкращого можливого вирішення справи. Тут медіатор – нейтральна сторона, яка не приєднується до жодної сторони.

Коли переговори розглядаються як процес розв'язання проблем, підхід передбачає сконцентрування на процесах спільного пошуку, переформатуванні проблем, врахуванні точки зору іншого, креативності у виході з глухих кутів та зміні поглядів, цінностей та переконань. У будь-якому випадку, гнучка поведінка може бути вказана кількома способами, кожен з яких сприяє бажаному результату. Наприклад, спостерігаючи за розвитком кризи заручників у Лівані, президент Дж. Буш зазначив, що у випадку звільнення заручників Іраном, Сполучені Штати підуть на компроміс у знятті деяких санкцій щодо Ірану, що це «звучить як гнучкість з усіх сторін» та дав обіцянку «Доброзичливість породжує доброзичливість»[15]. Серед змін, які призвели до

такого висновку даним підходом у процесі медіації можна побачити такі: готовність ООН втрутитись в конфлікт; зниження вимог Ізраїлю щодо розкриття зниклих безвісти військовослужбовців у поєднанні з тиском на ліванських учасників переговорів з метою оприлюднення інформації про цих полонених. Це були рішення, які разом привели до прогресу встановлення перемир'я, хоч і не на довго.

З іншої точки зору, коли гнучкість є асиметричною, вона може призвести до незадовільного результату, оскільки одна сторона капітулює перед іншою. Щоб вийти з глухого кута, інколи сторони вдаються до односторонніх поступок. Наприклад, жорстка позиція Пхеньяна на ядерних переговорах зі Сполученими Штатами змусила другу піти на серйозну поступку, що дозволило Північній Кореї зберегти ключові ядерні об'єкти протягом майже десяти років[21].

Хоча стратегії переговорів та посередництва відрізняються від сторони до сторони та від випадку до випадку, одна суттєва відмінність між тим, як ведуться переговори в інших державах та США, полягає у звичайному використанні "**bracketing**". На відміну від Великої Британії, де ця стратегія є тоді, коли робляться зустрічні пропозиції, у час, коли сторони на етапі зближення, Сполучені Штати використовують метод «взяття в дужки» з метою зібрати сторони на одне поле переговорів[51].

Хоча «теорія дужок» дуже часто використовується у колі бізнесу, Сполучені Штати за допомогою цього методу дозволяють швидко звужувати параметри дискусії у міжнародних конфліктах. Переговори розпочинаються, коли сторони погодились на одночасне перемир'я та пропонують створити менший діапазон переговорних позицій. Якщо пропозиція приймається, розпочинаються переговори у новому діапазоні. Простіше кажучи стратегія застосовується у випадку: «Якщо я готовий знизити свій попит до X, чи були б ви готові збільшити свою пропозицію до Y». Хоча «взяття в дужки» не є офіційною, вона є ефективним способом потенційного залучення сторін до

сфери врегулювання та має сильну тенденцію «рухатися до центру» переговорів.

Дану стратегію Сполучені Штати застосували і для врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту. У Вашингтоні вважали, що конфлікт дестабілізував ситуацію на Близькому Сході та обмежив здатність американської дипломатії. До того ж, це могло збільшити залежність арабських країн від СРСР та в результаті, у разі збільшення напруження призвести до ескалації між Радянським Союзом та США. Для врегулювання близькосхідного конфлікту держава дотримувалась принципу «земля в обмін на мир». Це показує приклад застосування “bracketing”, де арабські держави мали визнати Ізраїль, укласти мирний договір та дозволити кораблям країни користуватись Тиранською протокою та Суецьким каналом . В обмін на це Ізраїль повинен був вивести свої війська з окупованих територій.

Під час тривалості конфлікту, сторони зазвичай дуже стійкі до руху. Саме ця нездатність приводить їх до медіації. Однак, на міжнародній арені, сторони можуть піддаватись впливу, керуванню та навіть примусу з боку медіаторів. Це відбувається внаслідок можливого порушення балансу сил в ході конфлікту чи суперечки, і як наслідок медіатори, задля запобігання такого результату, вдаються до різних форм примусу.

Тиск, як ще одна стратегія ведення медіації, використовується Сполученими Штатами у 2-х підгрунтях: тиск задля превенції порушення міжнародного порядку та тиск для підвищення здатності сторін приймати рішення.

Розглядаючи другий аспект тиску, Девід Матц описує це як парадокс медіації. «Щоб медіатор заохочував вільне волевиявлення сторони, він може (а за деяких обставин повинен) чинити тиск, накладати обмеження та обмежувати добровільність»[31]. Тиск для підвищення здатності сторін приймати рішення необхідний для підштовхування сторін до компромісів, кажучи їм про нереалістичні позиції. Тактика тиску медіатора має бути найбільш ефективною в ситуаціях, коли основною причиною суперечки є негнучкість сторін.

Застосовуючи тиск, медіатор спонукає сторони переглянути свої позиції та розглянути альтернативи, які більше відповідають інтересам протилежної сторони. Це може призвести до зміни їхньої «точки опору».

Щоб розрізнити тиск, який посилює автономію, і тиск, який її зменшує, Мац рекомендує використовувати дещо інший образ автономії. Дослідник пропонує взяти динамічний погляд на автономію. Представники сторін мають виражати відчуття своєї автономії у взаємодії один з одним. З цієї точки зору медіатор може судити про те, чи порушив тиском автономію представника, чи висловлює представник невдоволення, опір чи образу, чи добровільно сторони піддаються тиску, чи ставлять вони додаткові запитання і тому подібне.

Сполучені Штати використовують найчастіше у практиці посередництва тиск задля превенції порушення міжнародного порядку. У таких випадках зазвичай використовуються санкції та інші обмеження. Це особливо стосується ситуацій, коли звучать рішучі заклики до індивідуальної відповідальності за вчинення жорстоких злочинів у конфліктах, що порушує міжнародний порядок.

Для опису даної тактики приклад Українсько-російської війни є один із найяскравіших. Після розпаду біполярної системи міжнародних відносин, сучасна перебувала лише на перших стадіях свого формування. Світ диференціювався на регіональні інтеграційні об'єднання, серед яких найрозвиненішими були північноамериканське, західноєвропейське та південно-азійське. Почалась зміна системної парадигми безпеки: «розпорошення» війни до рівня локального конфлікту, що у свою чергу створило нові інструменти у побудові світу (підтримання миру, встановлення миру, гуманітарні інтервенції та інші). Здавалось би що на зміну біполярного протистояння прийшла система, де всі намагаються підняти рівень життя своєї держави та інтегруватись в об'єднання для превенції міжнародних конфліктів.

Придністровський конфлікт, війна у Грузії, Чечні та Україні до 2022 року на чолі з Росією почали порушувати нову міжнародну систему. Внаслідок цього, Сполучені Штати (хоч і не виступали у ролі посередника) почали застосовувати різного роду санкції проти РФ та вищого керівництва для

попередження порушення діючого міжнародного порядку. Обмеження на імпорт та експорт товарів у Російській Федерації повинно було змусити державу перестати втручатись у конфлікти з іншими країнами, однак початок повномасштабної війни проти України 24 лютого 2022 року показав що всі обмеження були застосовані не в повному обсязі.

Після 24 лютого Сполучені Штати разом з країнами Євросоюзу та деяких азійських держав розгорнула масштабніші санкції проти Росії та її керівництва, в результаті чого РФ стала лідером серед всіх держав світу по об'єму накладених на неї санкцій, випередивши Іран, Венесуелу, М'янму та Кубу разом узятих[11].

Внаслідок цього, санкції не змогли викликати швидкий колапс російської економіки, але змогли послабити її. Росія багато років готувалася до подібної ситуації, намагаючись скоротити імпорт західних товарів та залежність від іноземного боргу. Проте у санкцій все одно будуть серйозні наслідки. Викликаний санкціями дефолт стане для Росії проблемою найближчими роками — їй буде складно позичати іноземні гроші для національних проектів. У всебічному аналізі експерти Єльського Університету дійшли висновку, що санкції завдають значної шкоди економіці Росії. Низка заяв у Західній пресі про те, що російська економіка зберігає стійкість або навіть процвітає під санкціями, не відповідає дійсності. Деякі з них некритично інтерпретують Кремлівські економічні звіти, в яких здійснюється вибіркоче представлення фактів зручних для уряду РФ показників і ховаються незручні дані — і навіть опубліковані Кремлем дані можуть бути сумнівними через політичний тиск, який чиниться на Росстат та інші джерела інформації. Крім того, найбільш сприятливі для російської економіки прогнози найчастіше беруть за основу дані лише за перші місяці вторгнення, коли санкції ще тільки набирали чинності, що частково пов'язано з тим, що Кремль перестав публікувати деякі показники[39].

Отже, із великого вибору стратегій та прийомів ведення переговорів під час медіації Сполучені Штати Америки найчастіше використовують гнучкість,

метод «взяття в дужки» або bracketing, та дві форми тиску під час міжнародного посередництва.

Гнучка поведінка посередника передбачає сконцентрування на процесах спільного пошуку, переформатуванні проблем, врахуванні точки зору іншого, креативності у виході з глухих кутів та зміні поглядів, цінностей та переконань. До того ж, існує прийом асиметричної гнучкості, де сторони конфлікту вдаються до односторонніх поступок щоб вийти з глухого кута. У даному випадку цей прийом застосовується не лише медіатором, а найчастіше однією із сторін конфлікту.

Bracketing – одне із найпопулярніших стратегій застосування США не тільки у міжнародному посередництві але й для вирішення локальних конфліктів всередині держави. Держава за допомогою цього методу дозволяє швидко звужувати параметри дискусії у міжнародних конфліктах та застосовує метод навіть для початку переговорів з моменту коли сторони погодились на одночасне перемир'я та пропонують створити менший діапазон переговорних позицій.

На міжнародній арені у випадках міжнародних конфліктах між державами Сполучені Штати все частіше застосовують метод тиску. Виходячи із ситуацій він може бути поділений у 2-х випадках: тиск для підвищення здатності сторін приймати рішення та тиск задля превенції порушення міжнародного порядку. Дані прийоми можуть бути застосовані не тільки посередниками, але й лідируючими державами, як можна спостерігати на практиці із США. Тиск для підвищення здатності сторін приймати рішення необхідний для підштовхування сторін до компромісів, кажучи їм про нереалістичні позиції. До того ж, держава використовує дану стратегію для спонукання сторони переглянути свої позиції та розглянути альтернативи, які більше відповідають інтересам протилежної сторони. Це може призвести до зміни їхньої «точки опору».

Тиск задля превенції порушення міжнародного порядку використовується США найчастіше, коли на міжнародній арені виникають глобальні конфлікти,

які похитують міжнародний порядок та «змінюють правила гри». Для запобігання цьому країна застосовує санкції та інші обмеження проти іншої або групи країн задля залякування або попередження глобальних конфліктів. Санкції руйнівні впливають на внутрішній потенціал держави та запускають «бомбу уповільненої дії». Так вище описані дії США щодо РФ після повномасштабного вторгнення останньої на територію України. Застосовані санкції вже вплинули на потенціал Росії як всередині держави так і зовні. Через перших декілька місяців країна вже не могла у повному обсязі здійснювати такі ж наступальні операції як спочатку в тому числі і через економічні чинники.

РОЗДІЛ 3 МЕДІАЦІЯ США У МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТАХ

3.1. Посередництво в Арабо-ізраїльському конфлікті

Арабо-ізраїльська суперечка – по суті змагання між різними націями, які претендують на ту саму територію – стала дуже складною проблемою протягом більше ніж півстоліття свого існування, включаючи такі питання, як прикордонні поселення, повернення втрачених територій, розведення армій, звільнення Єрусалиму, компенсація та репатріація біженців і решта питань.

Сприйняття конфлікту дуже різне. Ізраїльтяни сприймають проблему – як проблему виживання та безпеки. Арабське сприйняття неоднакове: для палестинців це, по суті, відновлення їх права на національну державу. Для Саудівської Аравії головним питанням є звільнення Палестини. Навіть на політичному плані існують варіації в арабському сприйнятті проблеми в будь-який момент часу, які відображаються в суперницьких угрупованнях, взаємному засудженні та постійно змінюваній моделі союзництва між арабськими країнами.

Таким чином, з точки зору посередника, арабо-ізраїльський конфлікт є дуже складним і важким завданням. У той же час через свою складність він відкритий для спритних маніпуляцій та експлуатацій, якщо посередник так схильний.

Після завершення Другої світової війни питання майбутнього устрою Палестини розділилось у курівництві Сполучених Штатів. Білий дім наполягав на створенні єврейської держави в Палестині, однак Держдепартамент виступав проти ідеї, аргументуючи що це буде мати негативні наслідки для американських стратегічних інтересів на Близькому Сході. Як наслідок цього можливе було припинення постачання нафтових ресурсів до США та сприяння розширенню сфери впливу СРСР на Близькому Сході. Аналітики ЦРУ прогнозували, що в майбутньому СРСР позиціонуватиме себе в ролі захисника арабських країн для того, щоб отримати політичні дивіденти на близькому сході[27].

За розв'язання надскладного палестинського питання бралися численні міжнародні посередники, а для американського керівництва з часів адміністрації Джиммі Картера – близькосхідна проблематика лишається серед найгарячіших тем у Білому домі. Не останню роль відіграє те, що Ізраїль є безумовним союзником США на Близькому Сході.

Посередництво в арабо-ізраїльському конфлікті спокусило велику кількість міжнародних фахівців досліджувати феномен переговорів. Його квазіфатальна привабливість випливає саме з джерела його труднощів: трагічно не примирені наративи, які підтримують сторони; майже повна відсутність довіри та співпереживання між нами; схожість страхів та надій сторін конфлікту.

Арабо-ізраїльський конфлікт, який зазвичай описують як основний конфлікт на Близькому Сході, з очевидним впливом на міжнародний порядок і безпеку, вимагає посередництва і дотепер. Минулі спроби розв'язати арабо-ізраїльський конфлікт показують, що успішне посередництво вирішило п'ять незамінних завдань переговорного процесу:

- встановлення контакту, коли сторони не можуть дозволити собі заявити про це на початку процесу
- вивчення позицій для визначення існуючого обсягу конвергенції і, отже, встановлення досяжної мети
- забезпечення необхідного переконання, тиску та стимулів
- пропонування сполучних рішень
- надання надійних гарантій реалізації.

Без посередника або коаліції посередників, які можуть виконати ці п'ять завдань, сторони не можуть досягти та реалізувати мирні угоди.

Релевантною основою ролі Сполучених Штатів в конфлікті є резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1947 року. Документ поділив територію Палестини та незалежний Ізраїль, незалежну арабську державу та міжнародне місто Єрусалим. Коли президент Ніксон прийшов до влади в 1969 році, сильна проізраїльська підтримка була інституціоналізована в зовнішній

політиці США. США були одним із важливих підписантів цієї резолюції і як такі зобов'язались визнати палестинців як окрему націю та їхнє право на суверенну незалежну державу. Посередництво держави, яке, по суті було вправою особистої дипломатії в безперервному діалозі протягом певного періоду часу, можна простежити лише до Кіссінджера та його колег.

У підходах до врегулювання конфлікту на Близькому Сході Сполучені Штати дотримувались принципу «земля в обмін на мир». Питання полягало у визнанні Ізраїлю як самостійної держави, укладання з ним договору і після цього виведення військ Ізраїлю з окупованих територій. Внаслідок початкових успіхів, після «Шестиденної війни» США запропонували «план Роджерса» - план перемир'я між Йорданією, Єгиптом та Ізраїлем.

Однак вже після закінчення «Жовтневої війни» Штати змінили свій концептуальний підхід та підмовились від всеохоплюючого врегулювання конфлікту, проте сконцентрували увагу на поетапному врегулюванні.

Угода про розмежування між Ізраїлем і Сирією (1974) [29] стала наріжним каменем їхніх відносин на наступні тридцять років. З листопада 1973 року по вересень 1975 року державний секретар США Генрі Кіссінджер здійснив 11 поїздок на Близький Схід, курсуючи між Каїром, Дамаском і Єрусалимом. Він запропонував Єгипту та Ізраїлю надійний канал зв'язку в той момент, коли прямі контакти були непомірно дорогими [19].

У Сполучених Штатах був свій стратегічний інтерес у даному конфлікті, власне обґрунтування посередництва Кіссінджером було таким: «Комплексний підхід із залученням усіх сторін за своєю суттю сприяв би радикалам, надаючи найбільш непоступливим урядам право вето на весь процес. Якби тоді врегулювання було результатом радянського тиску чи шантажу, радикальні режими з їхньою антизахідною та прорадянською орієнтацією мали б зміцнитись. Території розглядатимуться як повернення до радянського впливу. Нам потрібно було працювати не лише над будь-яким рішенням, але й продемонструвати, що прогресу найкраще можуть досягти наші друзі, іншими словами, помірковані тримають ключ до миру на Близькому Сході» [4].

У світлі наведеного вище аналізу посередництво Сполучених Штатів можна розглядати як таке, що впливає з широких міркувань:

- Особисті політичні амбіції Кіссінджера вийти з крила до центру «сцени»

- Внутрішньополітичні обставини, що сприяють активній ролі США на порядку денному

- Можливість підвищити престиж союзників Сполучених Штатів у регіональній політиці і, таким чином, забезпечити панування США в регіоні

Протягом тривалого часу переговорів Кіссінджер намагався зрозуміти, чи достатньо «зближались» погляди сторін для досягнення угоди, однак після розуміння що це не стається, дипломат обрав іншу мету: досягнення домовленостей, які б розділили їхні збройні сили на місцях і заклали основу для майбутніх мирних переговорів. Його рішення було дуже важливим оскільки це визначило миротворчість на майбутнє у рамках того, що пізніше буде названо «поетапним» підходом. «Поетапний» підхід у даному випадку мав вирішальне значення для успіху переговорів. Єгипетські та ізраїльські офіцери вели прямі переговори між один одним, однак їм не вдалося знайти вирішення найважливіших розбіжностей. Кіссінджер мав тривалі дискусії на початкових етапах з президентом Сирії та у поєднанні з обіцянкою США продовжувати свої зусилля, доки не буде досягнуто мирної угоди, переконав сирійського президента змінити свою попередню позицію та прийняти попередню угоду про розмежування. Дипломат виступив із сполучними пропозиціями в критичні моменти, як-от ті, що стосувалися станції раннього попередження на горі Голан і повернення Аль-Квенітри сирійській стороні – двох найбільших складних питань переговорів. Щоб гарантувати виконання угоди, Кіссінджер пообіцяв розгорнути сили ООН на Голанських висотах і обговорив зі сторонами їхні повноваження [19].

Побічним світлом посередництва США у роки Кіссінджера були неофіційні контакти між Сполученими Штатами та Організацією визволення Палестини (ОВП) під час громадянської війни в Лівані. Він звернувся за допомогою до ОВП, яка на той час контролювала важливі наземні дороги та

райони, населені переважно мусульманами, щоб евакуювати місцевих американців у безпечні райони. Пізніше Кіссінджер публічно підтвердив ці відносини з ОВП через посередників Єгипту, Тунісу та Саудівської Аравії. Це стало розворотом в акторській грі. Медіатор потребував посередництва, шукаючи допомоги від сторони, яку він навмисне не брав за стіл переговорів.

У період з грудня 2006 року по травень 2007 року США досліджували позицію арабських держав щодо того, чи готові вони вступити в конфлікт із Ізраїлем і за яких умов. Водночас держсекретар Райс підтримувала зв'язок зі сторонами та в різні моменти допомагала вирішити розбіжності між палестинськими та ізраїльськими лідерами. Період, що передував самій зустрічі в Аннаполісі, був свідком інтенсивних переговорів, коли сторони намагалися досягти рамкової угоди до конференції. США брали безпосередню участь у цих переговорах і швидко взяли на себе лідерство аж до дня конференції.

Сьогодні майбутнє палестино-ізраїльських переговорів виглядає досить похмурым, а ширші арабо-ізраїльські зусилля щодо примирення взагалі зникли. Проте процес Аннаполіса можна було б врятувати, якби Сполучені Штати були готові активізувати та переналаштувати свою участь, щоб належним чином виконувати необхідні посередницькі завдання. Це вимагає від США точного вимірювання ступеня конвергенції щодо питань остаточного статусу серед ізраїльських і палестинських лідерів і в арабському світі в цілому. Щоб досягти згоди щодо Єрусалиму, кордонів і біженців, знадобиться значна кількість переконань і тиску, щоб розширити зону зближення настільки, щоб досягти згоди.

За останні 40 років Сполучені Штати віддали перевагу миру. Але його роль, як приводу для посередництва США втратила відтоді, як Трамп вступив на посаду в січні. Для всіх, окрім прихильників адміністрації, нові рівні офіційного ототожнення США з Ізраїлем і рішення про визнання Єрусалиму зруйнували твердження Америки – вкорінене в підході Картера 40 років тому – про те, що інтересам США найкраще задовольнить рішення, ухвалене принципом сторін за посередництва.

Вже за каденції Байдена, США взяли на себе провідну роль у посередницьких зусиллях. Сам президент, держсекретар Блінкен і міністр оборони Остін підтримували постійний зв'язок зі своїми ізраїльськими колегами, а заступника помічника держсекретаря Хаді Амра було направлено з його першим візитом до регіону. Сполучені Штати продовжили свою посередницьку місію за консультаціями з арабськими державами. Блінкен майже щодня звітував про переговори зі своїми колегами в Єгипті, Йорданії, Саудівській Аравії, ОАЕ, Марокко та Катарі. Як і очікувалось, Єгипет був союзником США, який зрештою закріпив припинення вогню. Катар, який відігравав ключову посередницьку роль у попередніх раундах, цього разу був більш маргінальним, як і представник ООН, який заповнив вакуум США під час адміністрації Трампа.

Більш широке арабо-ізраїльське примирення залежить від ізраїльсько-палестинського миру та сприяє його досягненню. Американське посередництво є життєво важливим для початку цього примирення. Взаємодія з Сирією – навіть у розведеній формі заохочення поточного посередництва Туреччини між Сирією та Ізраїлем – полегшить арабським лідерам зробити більш сміливі кроки до примирення з Ізраїлем. Це, у свою чергу, запропонує політичні дивіденди як Ольмерту, так і Аббасу, які вони зможуть використати для зміцнення своїх позицій усередині країни.

Отже, з 1977 року концептуальний підхід держави до врегулювання питання на Близькому Сході знову змінився. Представники держави відмовились від ідеї відновлення Женевської конференції та зосередились на врегулюванні єгипетсько-ізраїльського конфлікту. Будучи держсекретарем, Генрі Кіссінджер розпочав свою знамениту човникову дипломатію, допомагаючи укласти угоди про припинення вогню між Ізраїлем та арабськими державами, які врешті рещт призвали до миру між Ізраїлем та Єгиптом, та Ізраїлем та Йорданією.

З'являється риторичне запитання: Чи було посередництво США в арабо-ізраїльському конфлікті?! Це скоріш була короткострокова відповідь США на

арабську нафтову політику. Однак Кіссінджер взявся серйозно за питання, яке спочатку мало лише бути оптичною ілюзією.

Картер почав із пошуку всеосяжного рішення, невдовзі примирився з двосторонніми переговорами та зрештою втратив інтерес до всієї справи – відмовився від ролі посередника заради більш ефективної ролі поліцейського. Політика ґрунтувалась перш за все на односторонності, твердо відданій політиці маневрування, де Сполучені Штати залишають за собою повну свободу дій приймати рішення та грати поодинці, використовуючи лише своїх союзників як інструмент для своїх власних тактичних цілей. Однак, Кемп-Девідська угода 1978 року та укладений ізраїльсько-єгипетський мир принесли три Нобелівських премії миру та зміцнили спадщину Картера як президента. Президент використовував жорсткий та м'який вплив США в Кемп-Девіді, щоб використати все: від погроз переглянути дипломатичні відносини США до масштабних пакетів допомоги США, і встановити модель президентського посередництва, яку намагалися повторити його наступники.

Модель Картера – інтенсивні особисті інвестиції, агресивні вимоги обох сторін, обіцянка величезної фінансової допомоги США.

Оскільки Сполучені Штати є самим визначенням сильного посередника – те, що в типології посередництва називається «маніпулятивним посередником» – США мали вирішальну владу над форматом посередництва. Визначаючи переговори як щось, що має відбутися між Ізраїлем та арабськими державами, і що палестинці повинні бути явно виключені, США не просто прийняли формат виключення. Швидше, держава працювала як активний воротар, цілеспрямовано виключаючи одну сторону. У той час як більшість арабських держав відкинули цей формат, Єгипет прийняв його, оскільки президент Садат вирішив стратегічно змінити інтереси єгипетських національних, а не ширших арабських інтересів. Подібно до фази 1949 року, це підкреслює дилему того, як вимірюється успіх. Якщо вимірюванням є кінець одного конкретного конфлікту – ізраїльсько-єгипетського конфлікту – тоді процес виключення був дуже успішним. Якщо вимірювати арабо-ізраїльський конфлікт у цілому чи

ізраїльсько-палестинський конфлікт зокрема, можна стверджувати, що окрема мирна угода продовжила ці конфлікти. Ізраїльсько-єгипетський мирний договір зменшив стимули для Ізраїлю йти на поступки та зменшив важелі впливу, якими володіли арабські держави та палестинці, щоб тиснути на Ізраїль, щоб він пішов на поступки, які могли б вирішити ширші конфлікти.

Для вирішення тривалого конфлікту, на зміну процесу виключення, під кінець XX ст. прийшов процес включення. Угода Осло, офіційно названа Декларацією принципів про тимчасові механізми самоврядування [42], була спробою 1993 року створити основу, яка призведе до розв'язання проблеми триваючого ізраїльсько-палестинського конфлікту. Це була перша домовленість між урядом Ізраїлю та Організацією визволення Палестини. Попри всі недоліки, угода в Осло стала значним проривом у ізраїльсько-палестинській миротворчості, оскільки палестинцям нарешті дозволили бути представленими палестинцями. Основним принципом угоди в Осло була так звана угода про взаємне визнання. Згідно з цим, ОВП визнала Ізраїль, а у відповідь «уряд Ізраїлю вирішив визнати ООП як представника палестинського народу». Є дві дуже важливі речі, які слід зазначити щодо цього зобов'язання. По-перше, це не було взаємне визнання, оскільки Ізраїль не визнав палестинської держави. По-друге, оскільки політична альтернатива ООП, ХАМАС, здобувала опору в Палестині після підписання угоди, елемент виключення був прив'язаний до тієї самої угоди, яка нарешті визнала палестинців легітимною стороною[30].

Це важливо, оскільки угода в Осло стала центральним завданням для майбутніх переговорів. Це стало очевидним у тому, що стало відомо як вимоги четвірки до ХАМАС. Квартет (ООН, ЄС, США та Росія) вимагав, щоб вони могли взаємодіяти лише з палестинським урядом, який визнав Ізраїль, відмовився від насильства та дотримувався попередніх дипломатичних угод. Хоча перші два пункти були важкими для ХАМАС, останній пункт поставив організацію в дивну скруту. Якби ХАМАС визнав угоду Осло, це означало б, що ХАМАС визнав ООП як представника палестинського народу, таким чином

виключаючи себе. Іншими словами, щоб стати легітимними, вони повинні були визнати, що вони нелегітимні. Хронологія подій після запуску принципів четвірки була хаотичною. Важливою складовою миротворчості є те, що мир укладається між ворогами, а не між друзями. Таким чином, ідея виключити ХАМАС перед переговорами через те, що вони не пішли на поступки, які вони вважають потенційною кінцевою точкою переговорного процесу, як не парадоксально, полягає в тому, щоб нав'язати підхід проти миру, який підтримує рух.

Отже, Ізраїльсько-палестинський випадок ілюструє, як включення/виключення також може стосуватися самих основних акторів. Як показують ці історичні випадки, медіатор може діяти як воротар, погоджуючи або навіть створюючи технічні завдання, які визначають сторони процесу медіації. У даному випадку США створили формат виключення у співпраці з однією зі сторін, а потім провели переговори в цьому форматі виключення. Цей історичний випадок ілюструє фундаментальний недолік посередницького контролю — виключення центральної сторони з переговорів може спростити процес посередництва, зменшивши кількість учасників, усунути складні питання з переговорів тощо, але це також шкодить миру, тому що він усуває потенціал для вирішення основних питань конфлікту. Часткові угоди можуть бути корисними для зменшення насильства, але вони не є такими стійкими, як довгострокові, комплексні та інклюзивні угоди.

3.2. Врегулювання Ізраїльсько – єгипетської війни

В останні дні ізраїльсько-єгипетської війни в жовтні 1973 року США втрутились і позиціонували себе, як активного посередника між Ізраїлем, Єгиптом та Сирією. Держава не тільки вела переговори про припинення ворожнечі між ворогуючими сторонами, але й підштовхнула їх на три угоди: дві з них поклали край війні між Ізраїлем та Єгиптом і стали основою для майбутнього мирного договору.

На відміну від адміністрацій Ніксона та Форда, які в цьому конфлікті представляв Кіссінджер, адміністрація Картера представляла етично орієнтовану зовнішню політику США, яка підкреслювала права людини як основну цінність США. Картер провів свій перший рік на посаді, намагаючись змусити комплексний підхід спрацювати та знайти спосіб залучення палестинців. Зв'язаний листом Кіссінджера до Ізраїлю, Картер не зміг залучити ООП, незважаючи на спроби різних творчих способів обійти цю обіцянку. Внаслідок початкових успіхів, вибори в США та зміна адміністрації зменшили їх участь у вирішенні конфлікту, до поки президент Картер не поставив за політичну мету пошук всеосяжного миру на Близькому Сході. Дипломатичні зусилля були зосереджені на відродженні ідеї скликання в Женеві конференції, на якій усі сторони мали б провести переговори під міжнародною егідою. Однак, в той час коли араби вимагали активної участі міжнародного співробітництва в переговорах, Ізраїльська сторона наполягала на тому, щоб переговори були виключно двосторонніми, а треті сторони брали лише мінімальну участь. Підготовка до конференції все більше хилилася в останнє русло. Було багато інших розбіжностей, особливо щодо палестинського представництва. Крім того, і прем'єр-міністр Ізраїлю Бегін, і президент Єгипту Садат, схоже, віддавали перевагу прямим і двостороннім переговорам. Новонароджені навчання в Женеві остаточно провалилися, коли Садат відвідав Єрусалим, вперше вступивши в прямі переговори з Ізраїлем [19].

Візит Садата мав подолати головну перешкоду, яку мала вирішити Женевська конференція – початок прямих переговорів між Ізраїлем та його арабськими сусідами. Однак згодом стало зрозуміло, що єгиптяни та ізраїльтяни не в змозі досягти прогресу самотійно. Після того, як початкова реакція на «історичний візит» вщухла, відсутність довіри між двома країнами, труднощі в спілкуванні, великий розрив між їхніми позиціями та очікуваннями, а також внутрішні політичні обмеження ускладнили лідерам досягнення прогресу. Саме тоді знову знадобилося втручання США. Повернення президента США Картера до процесу та його подальші активні посередницькі

зусилля ознаменували справжній початок єгипетсько-ізраїльських мирних переговорів.

Хоч і не одразу, але через деякий час саме Сполучені Штати забезпечили виконання трьох інших завдань посередництва: перехідні пропозиції, переконання/стимули/тиск і гарантії виконання.

"Рамки для укладання мирного договору між Єгиптом і Ізраїлем" була підписана у Вашингтоні при «свідку» Д. Картеру. Договір складався з преамбули, дев'яти статей та додатків і передбачав відновлення суверенітету Єгипту над Сінайським півостровом після завершення виведення звідти ізраїльських військ, яке мало відбутися протягом трьох років. Для забезпечення виконання договору Єгипет, Ізраїль і США домовилися про розміщення на Сінайському півострові сил і спостерігачів ООН. Договір передбачав встановлення нормальних дипломатичних, економічних і культурних відносин між Єгиптом і Ізраїлем.

Протягом 13 днів у Кемп-Девіді президент Картер курсував між двома лідерами, запобіг зриву переговорів, кілька разів не дозволяв лідерам покинути курорт, тиснув на обох у різних точках і надав кожній країні величезні фінансові, економічні та військові стимули та компенсаційні пакети, а також письмові гарантії щодо реалізації та стосовно американської позиції щодо чутливих аспектів конфлікту. Посередництво США тривало буквально до останніх хвилин перед підписанням угод. Картер використав силу свого офісу для досягнення компромісу між позиціями двох сторін майже щодо всіх пунктів договору. До угоди додавався важкий пакет американської допомоги, а також інші гарантії, надані сторонам в окремих документах. Огляд 13-денних переговорів, які передували підписанню Кемп-Девідських угод, і двотижневих переговорів, які призвели до підписання мирного договору, показує, що в цих переговорах не було майже нічого двостороннього: сторони не могли б укласти будь-яку угоду без такого типу посередництва.

Картер розумів складність підходу попередніх адміністрацій до угоди «все або нічого». Він обрав Резолюцію ООН 242 як основу мирної угоди, якої він

бажав досягти. У спробах досягти мирної угоди особиста філософія та цілі Картера стали відправною точкою для зовнішньополітичних пріоритетів нової адміністрації.

Тим не менш, президент зіткнувся з декількома проблемами, які з високою ймовірністю звели нанівець його зусилля, як це було з попередніми двома адміністраціями. Їм не вдалося вирішити проблеми обох сторін, тому залишилося виконати набагато більше роботи.

Картер також знав, що чим довше прем'єр-міністр Ізраїлю Менахем Бегін і президент Єгипту Анвар Садат не стикаються з цією проблемою, тим меншою стає перспектива миру. Стратегія Картера була простою: об'єднати двох супротивників, щоб розробити та запровадити мир у регіоні шляхом переговорів. Звести разом цих супротивників було стратегічним ризиком, враховуючи їхню майже непоступливу позицію. Він також знав, що йому доведеться використати свої навички старшого керівника, щоб сформувати середовище таким чином, щоб спонукати їх зустрітися. Президент знав, що все, що відбувалося під час зустрічей, не могло вилетіти до громадськості. На подив Картера, обидва чоловіки з ентузіазмом прийняли його запрошення, хоча попередні дані вказували на те, що Садат відмовлявся від будь-яких подальших переговорів з цього приводу[17].

Щоб змусити обидві сторони підтримати таку ідею, Картер персоналізував переговори між двома сторонами. Наприклад, на другий день (з тринадцяти днів переговорів і посередництва) під час першої сесії зустрічей посередник хотів, щоб сторони краще познайомилися, вважаючи, що сердечна взаємодія призведе до більш плідної співпраці. Жодна сторона не довіряла іншій, але обидві довіряли Картеру. Однак, незважаючи на всі його зусилля, такий крок виявився непродуктивним. Картер знав, що він повинен залишити обидві делегації в Кемп-Девіді, тому, щоб компенсувати це небажання двох сторін зустрічатися віч-на-віч, він вирішив провести окремі переговори з обома сторонами для перегляду документів і формулювання потенційного договору. Крім того, президент щодня спілкувався з двома лідерами, просячи їх не йти,

обговорюючи їхні особливі занепокоєння та нагадуючи їм, що світ спостерігає за цією ключовою подією та її наслідками. Протягом 13-денного відступу Картер постійно звертався до двох ворогів, наголошуючи на важливості кінцевого результату письмової угоди про стабільність у регіоні.

Окрім процесу самих переговорів, сторонам надали ідеальні умови для перебування у резиденції у Кемп Девіді. Для створення комфортних умов, були запрошені спеціальні кухарі із врахуванням смаків, резиденції були підібрані відповідно до переваг сторін та надано персональних секретарів, щоб представники вирішували справи за тисячі кілометрів від столиць[17].

Отже, Картер бачив себе фасилітатором і підходив до переговорів як з моральної точки зору, так і з точки зору вирішення проблем. Сильне релігійне походження Картера як християнина спонукало його бачити мирний процес на Близькому Сході як відповідальність Сполучених Штатів. Він знав, що обидві сторони не довіряють одна одній, але, можливо, вони довірятимуть йому як справедливому та чесному брокеру в його ролі посередника.

Особиста дружба Картера з Єгипетським лідером Садатом розвивалася та поглиблювалася, ставши опорою для більшої частини серйозних дипломатичних залучень, які були суттєвими для будь-якого руху до миру між двома сторонами. Картер і Садат також мали спільні особисті якості. Обидва були глибоко релігійними людьми, які по суті поділяли оптимістичний погляд на світ. Незалежно від його офіційної ролі, особисті інтереси президента та національні інтереси США вимагали, щоб він був активним гравцем у процесі посередництва. Національні інтереси США зосереджувалися навколо сприяння стабільності на Близькому Сході, щоб зміцнити свої відносини з Ізраїлем та арабським світом.

Підписання рамок всеосяжного мирного врегулювання мало значення далеко за межами цієї події. Це сигналізувало про появу нової мирної ініціативи з американською нацією в центрі процесу.

3.3. Роль Сполучених Штатів в урегулюванні Українсько-російської війни.

Посередництво стає доцільним, коли здається, що жодна зі сторін не може досягти військової перемоги протягом короткого чи середнього періоду часу. І чим довше триватиме війна в Україні, тим більшої шкоди зазнає міжнародне співробітництво через порушення глобальної економіки, що впливає на продовольчу безпеку в багатьох країнах, і відволікання уваги від нагальних проблем таких як зміна клімату та нерозповсюдження ядерної зброї. Отже, наслідки продовження війни в Україні можуть перевищити наслідки будь-якого конфлікту, починаючи з В'єтнаму.

Існує ймовірна альтернатива такому похмурому сценарію – це посередництво третьої сторони, що ґрунтується на визнанні владних відносин на місцях, доповнене такою мірою справедливості, яку може досягти нейтральний посередник. З 1990 по 2005 рік Сполучені Штати підтримували посередництво, яке призвело до угод про припинення 11 конфліктів, які забрали життя від десятків тисяч до майже 4 мільйонів людей у Боснії, Бурунді, Камбоджі, Демократичній Республіці Конго, Сальвадорі, Гватемалі, Мозамбіку, Намібії, Нікарагуа, Північна Ірландія та Судан [53]. Хоча всі ці врегулювання, окрім одного, стосувалися громадянських воєн, половина також включала міждержавні конфлікти та відносини, включно з великими державами. Наприклад, основними сторонами, які підписали Дейтонську мирну угоду щодо Боснії, були Сербія, Хорватія та Боснія, а НАТО було активно залучено до конфлікту. Камбоджійська угода стала можливою, коли Китай і В'єтнам уклали таємну угоду. І відмова Конгресу США у наданні військової допомоги уряду Сальвадору була важливою в мирному врегулюванні за посередництва ООН. У п'яти з 11 конфліктів відбулися судові процеси щодо військових злочинців, але лише після того, як мирні угоди були добре встановлені.

До революції Майдану 2014 року можна було стверджувати, що безпека та стабільність України були важливим, але не життєво важливим інтересом Америки. Президент Обама та інші вважали, що, незважаючи на певні

американські інтереси в Україні, для Росії Україна була «основним» інтересом, що робило її вразливою для військового домінування Росії. Погляди Дональда Трампа, схоже, відображали набагато глибшу згоду на російські інтереси в Україні.

Проте національні інтереси США змінюються разом із зміною глобальної безпекової ситуації. Збереження позиції влади Америки у світі є життєво важливим інтересом, і вторгнення Росії на територію її сусідів підриває цю позицію сили. Це вже третій випадок, коли Росія силоміць змінює кордон незалежної держави з 1991 року (дві інші – Грузія (2008) і Молдова (1992)).

Після революції Сполучені Штати відігравали дедалі важливішу роль в Україні. Високопосадовці адміністрації Обама регулярно відвідували Україну, в тому числі віце-президент Байден. Сполучені Штати відіграли ключову роль у розробці програми МВФ для України, і пряма фінансова допомога Вашингтона прискорила певні ключові реформи в Україні.

Хоча не без суперечок, українська політика адміністрації Обама була важливою для розвитку України після Майдану. Найгучнішою дискусією щодо політики США щодо України є те, чи надавати країні летальну (але оборонну) зброю. У грудні 2014 року Конгрес прийняв Закон про підтримку свободи України, який дав уряду США повноваження витратити 350 мільйонів доларів на оборонну зброю для України [45]. Вважалося, що допомога в озброєнні України збільшить у свою чергу витрати на оборону з боку РФ.

Окрім дебатів про передання допомоги, США надали 1,3 мільярда допомоги на безпеку, реформи та технічну допомогу з початку революції 2014 року [33]. Підтримка безпеки складала 600 млн доларів, надаючи бронжилети, транспорт, прибори нічного бачення та тепловізори, медичні засоби, важке інженерне спорядження та інше.

Адміністрація Обама також надавала економічну на технічну підтримку багатьох аспектів процесу реформ в Україні. Однією з найпомітніших реформ стало створення нових поліцейських сил. Ініціатива з реформи поліції стала можливою дякуючи гранту США. Міністерство юстиції профінансувало

програму освіти для 100 інструкторів української поліції, які згодом продовжили навчання нових поліцейських сил по всій Україні.

Сполучені Штати знаходяться на передньому плані поставок гуманітарної допомоги в Україну з 2014 року. USAID (Агентство США з міжнародного розвитку) та Державний департамент надали 135 млн доларів у вигляді гуманітарної допомоги, включаючи медичні засоби, житло, матеріально-технічну[44].

Щоб допомогти Україні відновити свою економіку, яка постійно знаходиться у стані боротьби, держава надала кредитні гарантії на суму 3 млрд доларів [43].

В загальному, Сполучені Штати зіграли провідну роль у формуванні міжнародної коаліції, щоб «покарати» Росію за її дії в Україні. Окрім прямої фінансової та матеріальної допомоги, американські депутати зіграли вирішальну роль у підтримці України на міжнародній арені. З перших днів агресії вони засудили російську агресію проти України та притягнули до відповідальності за її кампанію дезінформації.

Один із спірних питань, яке стоїть і зараз на порядку денному, у політиці США у відношенні України полягає у тому, чи повинні Сполучені Штати активно надавати оборонну смертоносну зброю Україні. Найсильнішим аргументом на користь України полягло у тому, що збільшення вартості ескалації для Росії робить ескалацію менш вигідною, оскільки однією із цілей РФ була погроза дестабілізувати Україну, щоб впливати на її політичний вибір, якщо ціна цієї дестабілізації стане нерівномірно високою, вплив Кремля може бути зменшено.

Другий аргумент щодо надання допомоги Україні ґрунтується на Булапештському меморандумі про гарантії безпеки 1994 року [8], що полягає у тому, що Україна погодилася передати свій ядерний арсенал Росії за умови, що інші сторони погодяться поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони України, а також обіцяють не використовувати економічні чи інші важелі для впливу на політику України.

Є деякі ознаки того, що політичне врегулювання в Україні може бути можливим. По-перше, представники обох сторін ведуть дискусії з початку війни. Такий вид прямого спілкування рідко траплявся в 11 попередніх випадках, навіть під час медіації.

По-друге, обидві сторони, здається, скоротили свої початкові вимоги швидше, ніж це відбувалося деінде. Україна почала з наполягання на виході Росії. Росія проголосила своєю метою «денацифікацію» та «демлітаризацію» України, включно з відсутністю членства в НАТО. За кілька тижнів позиції обох сторін звузилися. Україна заявила, що припинить прагнення до членства в НАТО, якщо її безпека може бути гарантована групою країн. Росія переключила свою основну увагу з прихованої зміни режиму на визнання незалежності двох регіонів Східної України, де підтримувані Росією сепаратисти воювали з 2014 року, та офіційне визнання російської мови. Територіальне відокремлення є неприйнятним для України, але вона заявила про готовність вести переговори щодо внутрішнього статусу частин Донбасу, а також мовні проблеми. Насправді обидві сторони, здавалося б, врегулювали питання Донбасу шляхом домовленостей про автономію контрольованих сепаратистами територій у Мінській угоді 2015 року за посередництва Франції та Німеччини. Але вони так і не були реалізовані через розбіжності щодо послідовності її положень та млявість посередників.

Про «реанімування» міжнародних зусиль щодо врегулювання спочатку конфлікту на Донбасі у «нормандському форматі» заговорили після перемоги Емануеля Макрона на президентських виборах у Франції. До призначення спецпредставником США на переговорах Курта Волкера «нормандська четвірка» у складі Німеччини, Франції, України та Росії з різним ступенем регулярності збиралася щоб вивести з глухого кута «Мінськ-2». Однак, без явної активної ролі США в урегулюванні конфлікту на сході України здійснити Мінські угоди було неможливо через слабкість посередників.

Розглядаючи роль Сполучених Штатів у якості посередника в конфлікті, чітко прослідковується не пряма участь. Будучи опосередковано медіатором,

держава використовувала та використовує тиск (зادля превенції порушення міжнародного порядку), як стратегію ведення медіації.

Починаючи з розпаду Радянського Союзу, Російська Федерація почала дестабілізувати нову систему міжнародного порядку. Як результат, Сполучені Штати разом з іншими державами почали застосовувати обмеження та санкції проти Росії та її вищого керівництва для попередження порушення міжнародної системи. Однак недостатній обсяг тиску не зміг завадити РФ повномасштабному вторгненню в Україну 24 лютого 2022 року.

У жовтні 2021 року кульмінацією збору розвідданих і спостережень за пересуваннями російських військ, нарощуванням збройних сил і фінансуванням на випадок непередбачених ситуацій у Білому домі став брифінг у Білому домі з керівниками розвідки, військовими та дипломатичними службами США щодо майже певного масового російського вторгнення в Україна. Єдині питання, що залишилися, полягали в тому, коли відбудеться напад і чи зможуть Сполучені Штати переконати союзників діяти превентивно[40].

У відповідь на агресію Росії Сполучені Штати разом із союзниками продовжили накладати серйозні та негайні економічні санкції на Росію. Ці заходи включають широкі фінансові санкції, які матимуть негайний вплив на її економіку, і експортний контроль, який перекриє доступ Росії до життєво важливих технологічних ресурсів, атрофує її промислову базу та підірве стратегічні амбції Росії щодо впливу на світову арену.

Аналізуючи стратегію тиску держави під час конфлікту, можна спостерігати, що Сполучені Штати переходять із стану медіатора до стану партнера однієї сторони. Санкції, які були розраховані як стратегія стримування зміни міжнародного порядку переходять у фазу допомоги стороні конфлікту через збільшення військової, фінансової, дипломатичної допомоги. Внаслідок цього перспектива прямого залучення США до посередництва з точки зору незалежного медіатора зменшується. На сьогоднішній день стратегія США частково ґрунтувалася на тому, що офіційні особи США вважають віддаленістю будь-яких можливих переговорів щодо припинення бойових дій.

Крім того, Росія залишається ненадійним партнером у переговорах, а військові цілі Путіна неодноразово змінювалися в міру розвитку тактичної ситуації. На даному етапі Метою США залишається допомогти Україні просунутися на полі бою, що зміцнить її переговорну позицію, якщо відбудуться переговори з Росією[37].

Отже, нинішній конфлікт серйозно загострив відносини США і Росії та збільшив ризик ширшого європейського конфлікту. Імовірно, зростатиме напруженість між Росією та сусідніми країнами-членами НАТО, до якої, ймовірно, будуть залучені Сполучені Штати, через зобов'язання Альянсу щодо безпеки. Конфлікт також матиме ширші наслідки для майбутньої співпраці з таких важливих питань, як контроль над озброєннями; кібербезпека; ядерне нерозповсюдження; глобальна економічна стабільність; енергетична безпека; боротьба з тероризмом; і політичні рішення в Сирії, Лівії та інших країнах. Крім того, зростаюча ізоляція Росії не тільки дестабілізувала глобальні енергетичні та ресурсні ринки, але й підштовхнула країну до пошуку міцніших стратегічних зв'язків з тими державами (наприклад, Китаєм), які все ще бажають співпрацювати з нею, переважно в опозиції до Заходу.

США все глибше занурюються у війну Росії проти України на кількох фронтах, навіть коли президент і голова Комітету Сенату у справах збройних сил порівнюють конфлікт із розпалом холодної війни.

Сполучені Штати фундаментально зацікавлені в майбутньому України і повинні відігравати більшу роль у відповідних міжнародних переговорах. США мають бути проактивними у встановленні стратегічних цілей щодо України, а не реагувати на дії Росії.

Однак, з іншої точки зору, Фактичні інтереси США в Україні, по суті, негативні: запобігання подальшій ескалації або розповсюдженню конфлікту та обмеження повного колапсу американо-російських відносин, щоб будь-яка майбутня взаємодія з Росією з питань, що становлять взаємний інтерес (наприклад, контроль над озброєннями, боротьба з тероризмом, зміна клімату), стала неможливою.

Стратегія Сполучених Штатів вимагає встановлення пріоритетів і розподілу відносно обмежених ресурсів для досягнення своїх цілей. Однак протягом більшої частини епохи після холодної війни однополярність означала, що Сполучені Штати, здавалося, не встановили чітких пріоритетів і не дуже турбувались про ресурси. З такою сильною перекосом влади на користь Америки, політики могли переслідувати такі різномірні цілі, як розширення НАТО, зміна режиму на Близькому Сході та страхування від Китаю, не турбуючись про те, звідки братимуться ресурси чи як частини поєднуються. Зараз ситуація зовсім інша і, швидше за все, буде ускладнюватися. Поєднання внутрішніх вимог і відновлення геополітичної конкуренції, особливо в Азії, де Китай є найбільш ймовірним кандидатом на євразійську гегемонію, змушує політиків переоцінити США пріоритети та розглянути, звідки надходять необхідні ресурси. Порівняно з холодною війною та епохою, що відбулася відразу після холодної війни, рейтинг Європи знижується. У цьому світлі американські інтереси в Україні обмежені.

Важливо розуміти, що безрозсудна поведінка Кремля щодо США та їхніх союзників розрахована на те, щоб Росія виглядала не як держава, що занепадає, а як стратегічний супротивник. Основний інтерес Росії в дестабілізації України полягає не в тому, щоб протидіяти десятиліттям експансії західного блоку, а в тому, щоб запобігти перетворенню України в успішну демократію, яка могла б служити прикладом для російського народу. Росія використовує цивілізаційний наратив Гантінгтона, щоб виправдати втручання з метою зупинити розвиток демократії у східнослов'янських країнах (вважається сфера впливу Росії), створюючи таким чином самоздійснюване пророцтво про несумісність демократії зі східнослов'янською культурою. Підтримка переходу України до демократії є найкращим способом підірвати цей наратив.

ВИСНОВКИ

У даній науковій роботі охарактеризовано ступінь вивчення проблеми та зазначено аспекти, які не досліджувались відомими науковцями. Проаналізовано джерельну базу досліджень на основі аналізу посібників, міжнародних договорів, матеріалів дослідницьких центрів, офіційних сайтів представництв та законів і нормативно правових актів. Описані методи та методологія дослідження наукової роботи.

Ведення переговорів в якості посередника – це фундаментальна навичка, яка лежить в основі вирішення конфліктів всередині групи людей, країни та серед держав. У процесі примирення посередник пропонує компроміс, який, на його думку, є справедливим для вирішення спору.

Встановлено, що сьогодні медіація у її різних формах широко використовується для вирішення спорів у США будь-якого характеру. Такі організації, як Американська арбітражна асоціація та Американська асоціація адвокатів публікують інструкції процедур посередництва у вирішення комерційних спорів в державі. Однак у США не існує керівного чи регулюючого органу для медіації, однак положення про вирішення спорів за допомогою медіації повинні виконуватись. У багатьох випадках предмет контракту регулюється законом штату, який автоматично поручає сторонам використовувати посередництво в конфлікті.

У цивільному процесі Сполучених Штатів поширена також практика спільної медіації, де беруть участь одразу два посередника. Насамперед це спростовує ознайомлення із складними ситуаціями, оскільки кожен з посередників вивчає конкретну частину спору. Часто відбувається залучення другого медіатора – як фахівця певної галузі якщо необхідні певні знання та навички вирішення проблеми. Наприклад, для вирішення сімейних спорів часто другим посередником виступає психолог.

Використання медіації у цивільному процесі має свої недоліки та переваги. Однією з переваг є те, що посередництво зазвичай дешевше, ніж судовий розгляд. Витрати на допомогу адвоката в середньому вищі ніж на

посередництво. До того ж, посередництво сприяє швидшому завершенню справи. Часові рамки у кожній справі різні, однак розгляд судових впроваджень займає більше часу. З іншої точки зору, у процесі медіації сторонам не потрібно дотримуватись жодної угоди, на відмінну від рішення суду. Це є великим недоліком, оскільки будь-яка сторона може завжди завершити процес, що може бути великою втратою часу, тому що неможливо досягти згоди.

Розглядаючи роль Сполучених Штатів, як міжнародного медіатора, картина посередництва має ширший характер. Визначено, що під час міжнародного посередництва держава використовує більший спектр прийомів та стратегій для досягнення цілей. Розглядаючи найвидатніший прийом, який використовується у медіації не тільки Сполученими Штатами Америки, але й усім світом, гнучкість – є важливим фактором у виборі методу вирішення суперечок. Існують різні проблеми, потреби та мотиви для кожного учасника, і всі вони повинні бути розглянуті, щоб вирішити конфлікт найкращим способом, тому гнучкість необхідна для концентруванні на процесах спільного пошуку, переформатуванні проблем, врахуванні точки зору сторін, креативності у виході з глухих кутів та зміні поглядів, цінностей та переконань.

“Bracketing” – один із найпопулярніших методів врегулювання конфліктів, яким користується США зовсім інакше за інші держави. На відміну від Великої Британії, де ця стратегія є тоді, коли робляться зустрічні пропозиції, у час, коли сторони на етапі зближення, Сполучені Штати використовують метод «взяття в дужки» з метою зібрати сторони на одне поле переговорів. Сполучені Штати за допомогою цього методу дозволяють швидко звужувати параметри дискусії у міжнародних конфліктах.

Тиск, як ще одна стратегія ведення медіації, використовується Сполученими Штатами у 2-х підгрунтах: тиск задля превенції порушення міжнародного порядку та тиск для підвищення здатності сторін приймати рішення. Тиск для підвищення здатності сторін приймати рішення необхідний для підштовхування сторін до компромісів, кажучи їм про нереалістичні позиції. Сполучені Штати використовують найчастіше у практиці

посередництва тиск задля превенції порушення міжнародного порядку. У таких випадках зазвичай використовуються санкції та інші обмеження. Внаслідок цього сформована роль Сполучених Штатів в урегулюванні Українсько-російської війни. Це особливо стосується ситуацій, коли звучать рішучі заклики до індивідуальної відповідальності за вчинення жорстоких злочинів у конфліктах, що порушує міжнародний порядок, як було зображено на прикладі україно-російської війни. Після розпаду біполярної системи міжнародних відносин, сучасна перебувала лише на перших стадіях свого формування. Почалась зміна системної парадигми безпеки: «розпорошення» війни до рівня локального конфлікту, що у свою чергу створило нові інструменти у побудові світу (підтримання миру, встановлення миру, гуманітарні інтервенції та інші). Здавалось би що на зміну біполярного протистояння прийшла система, де всі намагаються підняти рівень життя своєї держави та інтегруватись в об'єднання для превенції міжнародних конфліктів. Однак Російська Федерація почала порушувати створену систему, тому і Сполучені Штати застосували тиск у вигляді санкції для придушення зміни міжнародного порядку.

Зрештою, курс і поведінка американської політики у відповідь на російське вторгнення в Україну були нестратегічними. Звичайно, якась американська реакція на атаку Москви була виправданою; наприклад, дипломатичне засудження та жорсткі санкції проти Росії мали сенс. Тим не менш, політики поспішили твердо підтримати Київ на основі нечітких тверджень про важливість України для припинення майбутньої агресії та збереження «ліберального міжнародного порядку», мало оцінюючи, чи діють ці заяви — чи вони настільки ж важливі — як мається на увазі. Попутно було втрачено оцінку того, чи відповідь Америки є пропорційною поточній ситуації чи служить ширшим американським інтересам. Було втрачено тверезий аналіз — це не мала проблема, враховуючи невід'ємні ризики гри на задньому дворі держави, що володіє ядерною зброєю, у війну в часи зміни пріоритетів США та нових вимог до ресурсів США.

Повертаючись до порушення стабільності системи у ХХ столітті, США позиціонували себе, як стійкого медіатора та провісника миру. У ході аналізу досліджено посередництво Сполучених Штатів в Арабо-ізраїльському конфлікті та вивчено врегулювання Ізраїльсько – єгипетської війни. Національні інтереси США зосереджувалися навколо сприяння стабільності на Близькому Сході, щоб зміцнити свої відносини з Ізраїлем та арабським світом. Аналізуючи посередництво США в арабо-ізраїльському конфлікті, можна дійти висновку, що політика ґрунтувалась перш за все на односторонності, твердо відданій політиці маневрування, де Сполучені Штати залишають за собою повну свободу дій приймати рішення та грати поодинці, використовуючи лише своїх союзників як інструмент для своїх власних тактичних цілей. Модель, яка використовувалась під час медіації - інтенсивні особисті інвестиції, агресивні вимоги обох сторін, обіцянка величезної фінансової допомоги США.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Бузань В. Вплив Холодної війни на процес формування та реалізації політики США щодо Арабсько-ізраїльського конфлікту. *Американська історія та політика*. 2016. № 2. С. 99–106.
2. Горева, С. А. Особенности института медиации по законодательству США // *Новый юридический вестник*. — 2019. — № 4 (11). — С. 54-55.
3. Ісаєва В. Особливості США – як міжнародного медіатора Матеріали міжнародної наукової конференції. (Львів, 3 грудня 2021 р.) / Упорядники: Мальський М.З., Лещенко Л.В., Кучик О.С., Вовк Р.В. – Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2021. – С. 73-76
4. Кіссінджер Г. Дипломатія / пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горботька. – К.: вид. група КМ-БУКС, 2018 – С. 687 – 714, 783 – 813.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль – К.: Наш формат, 2017 – С. 121-139, 189 – 263.
6. Конвенція про мирне розв'язання міжнародних зіткнень (І Гаазька конвенція. Міжнародний документ від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_938#Text
7. Курт Волкер: что нужно знать о новом спецпредставителе США по Украине? - *BBC News Україна*. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-russian-40543231>
8. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. 05.12.1994. Верховна Рада України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text
9. Павлюк О. І. Ініціативи Дж. Буша-ст щодо врегулювання двосторонніх відносин США з Іраном та криза заручників у Лівані 1991р. *Політичне життя*. 2018. № 4. С. 107–112.
10. Поліщук М. Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів : дисертаційна робота. Київ, 2017. 225 с. URL: http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/3a0/dis_Polishchuk%20M.%20Ya..pdf.

11. Россию назвали мировым лидером по объему наложенных санкций После начала войны она опередила Иран, Венесуэлу, Мьянму и Кубу вместе взятых – *Meduza*. 2022. URL: <https://meduza.io/feature/2022/03/08/rossiyu-nazvali-mirovym-liderom-po-ob-emu-nalozhennyh-sanktsiy>
12. A Manual for UN Mediators: Advice from UN Representatives : United Nations Institute for Training and Research, 2010. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/ManualUNMediators_U N2010.pdf
13. Administrative Dispute Resolution Act : Act of 25.10.1990 no. S.971. URL: [https://www.congress.gov/bill/101st-congress/senate-bill/971#:~:text=Indefinitely%20postponed%20in%20Senate%20\(10,dispute%20resolution%20and%20case%20management](https://www.congress.gov/bill/101st-congress/senate-bill/971#:~:text=Indefinitely%20postponed%20in%20Senate%20(10,dispute%20resolution%20and%20case%20management).
14. Bercovitch J., Simpson L. International Mediation and the Question of Failed Peace Agreements: Improving Conflict Management and Implementation. *Peace & Change*. 2010. Vol. 35, no. 1. P. 68–103.
15. Bush G. Inaugural Address / George Bush // The American Presidency Project. – 1989. – 20 Jan. – URL: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address>
16. Camp David Accords. Israel Ministry of Foreign Affairs. URL: <https://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/camp%20david%20accords.aspx>
17. Carter J., Keeping Faith: Memoirs of a President – 1982. P.640
18. Cavanagh E.D. The Civil Justice Reform Act of 1990 and 1993. Amendments to the Federal Rules of Civil Procedure: can systematic ills afflicting the Federal Courts be remedied by local Rules? / E.D. Cavanagh // *St. John's Law Review*. – 1993. – Vol. 67. – pp. 721-755.
19. Choukri-Fishere E. Against conventional wisdom: mediating the Arab–Israeli conflict. Centre for Humanitarian Dialogue. *Oslo forum 2008*, section 2. P. 28–34.

20. Day C. C. L. United States Army National Guard. President Carter's leadership at Camp David: mediation as an exercise in strategic thinking. *Strategy Research Project*. March 2011. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA560067.pdf>
21. Dhanani G. Third-Party Mediation: The Role of the us in the Arab-Israel Conflict. *India Quarterly: A Journal of International Affairs*. 1982. Vol. 38, no. 1. P. 78–86.
22. Diaz L. M., Oretskin N. The U.S. Uniform Mediation Act and the Draft UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation. URL: <https://www.mediate.com/articles/daiz2.cfm#:~:text=1%20The%20UMA%20promotes%20the,involved%20in%20the%20mediation%20process.&text=2%20The%20Model%20Law%20promotes,rules%20for%20the%20mediation%20process.>
23. Dr. Nimrod Goren and Dr. Lior Lehrs: Israeli-Palestinian mediation: Welcome back, America. Mitvim's 6th Annual Conference: Israel's Foreign Policy Between Change and continuity. May 2021. URL: <https://mitvim.org.il/en/publication/israeli-palestinian-mediation-welcome-back-america/>
24. Druckman D., Mitchell C. Flexibility in Negotiation and Mediation. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1995. Vol. 542, no. 1. P. 10–23.
25. Etzioni A. Mediation as a World Role for the United States. *The Handbook of Interethnic Coexistence*, ed. Eugene Weiner, (New York: Continuum Publishing, 1998), pp. 249-262.
26. Foreign Relations of the United States, 1945. *The Near East and Africa*. – Vol. VIII. – Washington: G.P.O., 1969. – 1339 p.
27. Foreign Relations of the United States, 1969–1976. – Vol. XXIV: *Middle East Region and Arabian Peninsula*, 1969–72, Jordan, September 1970. – Washington: G.P.O., 2008. – 966 p.
28. Hopt K.J., Steffek F. Mediation. Principles and Regulation in Comparative Perspective. – UK: Oxford University Press, 2013. – 1348 p.

29. Israel-Syria: Agreement on Disengagement. *International Legal Materials*. 1974. T. 13, № 4. C. 880–887.
30. Jensehaugen J. Excluded Palestinians: Mediator Gatekeeping in the Israeli–Palestinian Conflict. *The Peace Research Institute Oslo*. Fair case brief №2
31. Matz D. E. Mediator Pressure and Party Autonomy: Are They Consistent With Each Other?. *Negotiation Journal*. 1994. Vol. 10, no. 4. P. 359–365.
32. Menkel-Meadow C., Love L., Schneider A., Sternlight Menkel-Meadow J. C. Dispute Resolution – *Beyond the Adversarial Model*, 2nd edn . – Alphen aan den Rijn: Aspen Publishers, 2010. – 800 p.
33. Morelli V. Ukraine: Current Issues and U.S. Policy. *Congressional Research Service*. 03/01/2017 URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/RL33460.pdf>
34. Natural Resources and Conflict A Guide for Mediation Practitioners: United Nations Department of Political Affairs and United Nations Environment Programme, 2015. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/NRCMediation_UNDPA_UNEP2015_0.pdf
35. Ohio Revised Code (Current with legislation signed by the Governor as of 4/30/2015) URL: <http://codes.ohio.gov/orc/3109>.
36. Resolution of the General Assembly 181 adopted on the report of the AD HOC committee on the Palestinian question URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/038/88/PDF/NR003888.pdf?OpenElement>
37. Ryan M. U.S. expects months of intense fighting in Ukraine-Russia war. *Washington Post*. URL: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/09/15/us-ukraine-russia-war/>
38. See also “Russia’s War in Ukraine: How Does it End?” Council on Foreign Relations, May 31, 2022, <https://www.cfr.org/event/russias-war-ukraine-how-does-it-end>

39. Sidoli del Ceno J. Compulsory mediation: civil justice, human rights and proportionality. *International Journal of Law in the Built Environment*. 2014. Vol. 6, no. 3. P. 286–299.
40. Sly S. H. K. D. I. K. A. P. L. Road to war: U.S. struggled to convince allies, and Zelensky, of risk of invasion. *Washington Post*. URL: <https://www.washingtonpost.com/national-security/interactive/2022/ukraine-road-to-war/>
41. Sonnenfeld J. Business Retreats and Sanctions Are Crippling the Russian Economy / *et al.* *SSRN Electronic Journal*. 2022. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/SSRN-id4167193.pdf>
42. The Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements. General Assembly Security Council. 1993. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/IL%20PS_930913_DeclarationPrinciplesnterimSelf-Government%28Oslo%20Accords%29.pdf
43. The U.S. promised another \$1 billion to Ukraine. *Agence France-Press*. 19/05/2015 URL: <https://www.businessinsider.com/afp-us-signs-1-bn-loan-guarantee-for-ukraine-2015-5>
44. Ukraine – Complex Emergency fact sheet №3. Fiscal Year 2016. USAID URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-complex-emergency-fact-sheet-3-fiscal-year-fy-2016>
45. Ukraine Freedom Support Act of 2014. Act of 12/11/2014 no. S.2828 URL: <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/senate-bill/2828>
46. Uniform mediation act : National Conference of commissioners on Uniform state laws, m. Washington DC, 7 септ. 2003 p. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/uma_final_03.pdf .
47. Uniform Mediation Act 2001 / Uniform Law Commission URL: [https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?CommunityKey=45565a5f-0c57-4bba-bbab-fc7de9a59110#:~:text=The%20Uniform%20Mediation%20Act%20\(UMA,or%20kbearman%40uniformlaws.org.t](https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?CommunityKey=45565a5f-0c57-4bba-bbab-fc7de9a59110#:~:text=The%20Uniform%20Mediation%20Act%20(UMA,or%20kbearman%40uniformlaws.org.t)

48. United Nations Convention on international settlement agreements Resulting from mediation. United Nations, New York, 2019 URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/EN/Texts/UNCITRAL/Arbitration/mediation_convention_v1900316_eng.pdf
49. United Nations Guidance for Effective Mediation: United Nations, 2012. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/GuidanceEffectiveMediation_UNDPA2012%28english%29_0.pdf
50. United States Institute of Peace URL: <https://www.usip.org/issue-areas/mediation-negotiation-dialogue>
51. US vs UK - a comparison of mediation processes. *Home - Skuld*. URL: <https://www.skuld.com/topics/legal/pi-and-defence/us-vs-uk---a-comparison-of-mediation-processes>
52. Vukovic S. International mediation as a distinct form of conflict management. *International Journal of Conflict Management*. 2014. Vol. 25, no. 1. P. 61–80.
53. Weissman S. R. The United States has supported successful mediation in 11 vicious conflicts since 1990: Could Ukraine make it an even dozen?. *Bulletin of the Atomic Scientists*. URL: <https://thebulletin.org/2022/04/the-united-states-has-supported-successful-mediation-in-11-vicious-conflicts-since-1990-could-ukraine-make-it-an-even-dozen/>.